

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över förslag till ny förordning om invasiva främmande arter, KN2025/01024

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget till ny förordning om invasiva främmande arter då förordningen reglerar arter som har eller kan komma att få stor påverkan på ekosystem, infrastruktur och människors hälsa i vårt län. Lagstiftningen ligger i linje med miljökvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen tillstyrker flera av förslagen i remissen.

Länsstyrelsen anser att förslaget om att undanta privata fastighetsägare och företag från att behöva åtgärda befintliga förekomster av arter som är upptagna i den nationella förteckningen behöver utredas närmare innan det kan genomföras. Länsstyrelsen saknar en analys av effekter på miljö och ekonomi som följd av undantaget.

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till flera artspecifika undantag för arter på den nationella förteckningen.

Regleringen av de 41 arterna i den nationella förteckningen och förändringar i förordningen kommer innebära ett ökat uppdrag för länsstyrelsen, med ökade behov av resurser för information, samverkan, inventering och bekämpningsåtgärder. Förslaget innebär att tillsynsbehovet ökar, och därmed behovet av resurser för att kunna bedriva den tillsyn som behövs.

Vidare saknar förslaget incitament för frivilliga insatser på privat mark, till exempel föreslås ingen finansiering för sådana åtgärder. Samtidigt innebär lagkrav på kommunal mark att till exempel LONA- och LOVA-medel inte kan beviljas till bekämpning av arter i den nationella förteckningen.

2025-06-16

Allmänna synpunkter

Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen

Länsstyrelsen har inga synpunkter på de ändringar som föreslås i 3 kap. 1, 1 c och 1 d §§ avfallsförordningen.

Synpunkter om urvalet av arter till förteckningen

Länsstyrelsen tillstyrker de föreslagna arterna, men vill understryka att det finns behov av att utreda och reglera fler arter. I SLU Artdatabankens uppdaterade risklista (2024) har flera arter flyttats till högsta riskkategorin SE – mycket hög risk.

Enskildas ansvar för att bekämpa invasiva främmande arter

Länsstyrelsen anser att följande förslag behöver utredas närmare innan det kan genomföras:

3 kap 5 § I fråga om befintliga bestånd och förekomster av arter gäller förbudet i 1 § 8 endast för en statlig myndighet, kommun eller region som äger eller har särskild rätt till en fastighet.

Motivering: Ett generellt undantag för privata fastighetsägare och företag innebär en kraftig ambitionssänkning jämfört med remissen om den nationella förteckningen. Länsstyrelsen saknar en analys av effekter på miljö och ekonomi som följer av undantaget. En dominerande andel av marken i länet ägs av det privata och i vissa trakter som är särskilt drabbade av invasiva främmande växtarter som listas i den nationella förteckningen är det privata markägandet ofta 100 %. Länsstyrelsen bedömer att undantaget kommer påverka möjligheten att bromsa spridningen av dessa arter och minska de negativa effekterna som de medför.

Det saknas i nuläget heltäckande kartläggning av befintliga bestånd av de föreslagna arterna vilket innebär att kontrollen av efterlevnad av bestämmelsen blir svår att genomföra. Undantaget skulle innebära att dessa arter i förlängningen fortsätter sprida sig och för det allmänna som förbudet kvarstår för skulle medel och resurser krävas årligen och över oöverskådlig tid för att efterleva lagstiftningen. Länsstyrelsen anser att kostnaden för staten och kommuner skulle bli mycket höga.

Miljönyttan med att bekämpa på statlig och kommunalt förvaltat mark motarbetas om angränsande privata fastigheter inte har

2025-06-16

samma krav ställda. Detta kan leda till större framtida kostnader och ett konstant behov av bekämpningsåtgärder.

Att EU-förordningen och den svenska förordningen har olika regelverk för hur arterna regleras skapar en otydlighet som inte gagnar arbetet med att minska spridningen av invasiva främmande arter. Information är en central del i arbetet och det blir en stor utmaning att kommunicera lagstiftningen när reglerna är olika. För att upprätthålla legitimiteten i lagstiftningen är det viktigt att invasiva främmande arter regleras utifrån vetenskap och rådande behov av åtgärder och den förändring man vill uppnå. Att arbetstid behöver läggas på att förklara varför marker och fastighetsägare behandlas olika innebär att det blir mindre resurser över till bekämpningsåtgärder.

Artspecifika undantag för arter på den nationella förteckningen

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till följande förslag till ändringar i förordningen:

3 kap 6 § Förbudet gäller inte spärroxbär *Cotoneaster divaricatus*. För arten gäller förbuden i 1 § 2–9 endast i Gotlands och Kalmar län.

Motivering: Spärroxbär placeras i kategorin SE – mycket hög risk i SLU Artdatabankens risklista. Arten förekommer som trädgårdsväxt i länet, men påträffas även som rymling i växande bestånd i naturen. Länsstyrelsen anser att förbudet bör omfatta hela landet. Den bör då heller inte undantas från förbudet mot införsel. Ett hanteringsprogram kan peka ut var i landet och/eller i vilka biotoper arten ska utrotas.

3 kap 7 § Förbudet i 1 § 1–8 gäller inte mink *Neovison vison* som används eller ska användas för pälsdjursuppfödning.

Motivering: Minken gör stor skada på bland annat markhäckande fåglar och i vatten med skyddsvärda arter som till exempel flodkräfta. Om minkuppfödning för pälsproduktion undantas från förbudet riskerar vi ett fortsatt tillskott till naturen av utsläppta och förrymda minkar.

3 kap 8 § 1 pkt: Ett särskilt undantag för frösterila hybrider med vresros *Rosa rugosa*.

2025-06-16

Motivering: Tids- och resurskrävande expertutredningar kommer behövas. Dessutom kan spridning fortfarande ske vegetativt med rotskott.

3 kap 8 § 2 pkt: Ett särskilt undantag för kaukasiskt fetblad *Phedimus spurius* och sibiriskt fetblad *Phedimus hybridus*.

Motivering: Länsstyrelsen anser att sibiriskt fetblad och kaukasiskt fetblad som används på Sedum- och vegetationstak/gröna tak, som uppförs tre år efter att arterna togs upp på den nationella förteckningen, inte ska undantas från förbudet. Att arterna får fortsätta säljas och läggas på nya tak under tre års tid efter förbudet, innebär risk för ytterligare spridning i naturen.

3 kap 9 § Förbudet i 1 § 8 gäller inte befintliga bestånd av parkslide (inklusive jätteslide och hybridslide) som inte riskerar att sprida sig.

Motivering: Länsstyrelsen anser att den föreslagna regleringen behöver förtydligas. I länsstyrelsens remissvar om den nationella förteckningen tog vi upp det stora antalet lokaler i länet med känd förekomst av jättesliden. En stor del av bestånden tillväxer idag med sådan hastighet (50 cm tillväxt per år) att de uppfyller kraven om utrotningsåtgärder som föreslogs i den nämnda remissen. Gäller samma definition om spridningsrisk i förslaget till den nya förordningen? Vi vill också påpeka att många bestånd med jättesliden växer längs vatten eller längs gång-, cykel-, bil- och järnvägar vilket är miljöer som också omfattas av kraven om utrotning enligt det tidigare förslaget till nationell förteckning.

Avsnitt 5 – Konsekvenser

”De kostnader som uppkommer för Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, med anledning av de ytterligare arbetsuppgifter som nationella förteckningen medför, bedöms rymmas inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar. För att länsstyrelserna ska kunna fullgöra uppgiften krävs finansiering inom befintliga anslag för dessa syften”.

Länsstyrelsen ser ett problem med analysen och vill påpeka att anslagen är otillräckliga för att möta behovet av bekämpning av de EU-listade arterna i önskvärd omfattning, och ett utökat ansvar för myndigheterna som följer med den nationella förteckningen riskerar att ytterligare späda ut möjligheterna till effektiva insatser, särskilt

2025-06-16

om enskilda och företag undantas från ansvar. Länsstyrelsen Värmland förvaltar över 250 naturreservat och Natura 2000-områden. Bekämpning av invasiva främmande arter är en högt prioriterad verksamhet inom förvaltningen och skötsel av länets skyddade områden. Flera av de arter som ingår i den nationella förteckningen har stor spridning i länet såväl inom som utanför skyddade områden. Innan vi har sett hur hanteringsprogrammen är utformade är det svårt att bedöma kostnaden för dessa åtgärder, men vi bedömer det som svårt att göra tillräckliga åtgärder inom befintliga anslag. Allt arbete med bekämpningsåtgärder mot invasiva främmande arter drivs som fleråriga projekt och för att arbetet ska bli framgångsrikt krävs förutsägbara resurser från år till år.

Länsstyrelsen delar Havs- och vattenmyndighetens uppfattning i remissen om den nationella förteckningen att för arter som idag bekämpas med hjälp av LOVA-medel behöver nya finansieringssätt tas fram. Detta eftersom LOVA inte får användas för åtgärder mot invasiva främmande arter som omfattas av lagkrav. I vårt län har LONA- och LOVA-bidrag haft en helt avgörande betydelse för inköp av utrustning till bekämpning av sjögull i sjön Rinnen 2020–2025. Det är nödvändigt att även fortsättningsvis möjliggöra finansiering till kommuner och regioner för att åtgärdsarbetet ska vara effektivt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Dan Mangsbo som föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har också länsråd Emma Spak, avdelningschef Annika Nilsson och enhetschef Karin Enfjäll medverkat.